

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

อุปสรรคในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์:กรณีศึกษาหน่วยพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย

คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล

Barriers to Research Utilization: A Case Study at Routine to Research Unit (R2R), Faculty of Medicine, Siriraj Hospital

ศศิธร วัฒนกุลานุรักษ์ (Sasithorn Wattanagulanurak)* สมใจพุทธรูปพิทักษ์ผล (Somjai Puttapitukpol) **

กุลธรเทพมงคล (Kullathorn Thepamongkhol)***

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงบรรยายนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สำรวจการรับรู้อุปสรรคในการนำผลการวิจัยที่ได้รับสนับสนุนจากหน่วยพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาลไปใช้ประโยชน์ 2) เปรียบเทียบการรับรู้อุปสรรคระหว่างผู้สร้างกับผู้ใช้ผลการวิจัย และระหว่างกลุ่มโครงการที่มีการนำผลการวิจัยไปใช้น้อยกว่าร้อยละ 50 กับกลุ่มใช้มากกว่าร้อยละ 50

กลุ่มตัวอย่างคือผู้สร้างและผู้ใช้ผลการวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนจากหน่วยพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย จำนวน 68 โครงการ รวม 147 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ 1) แบบประเมินการนำผลการวิจัยที่ลงสู่การปฏิบัติของโครงการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย 2) แบบบันทึกข้อมูลทั่วไป 3) แบบสอบถามภาษาอังกฤษ The BARRIERS to research utilization scale (Funk et al. 1991, 1995) จำนวน 29 ข้อ 4) แบบสอบถามความต้องการสิ่งเอื้ออำนวยในการนำผลการวิจัยออกสู่การใช้ประโยชน์วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าร้อยละ ค่ามัธยฐาน ส่วนเบี่ยงเบนควอดไทล์เปรียบเทียบความแตกต่างด้วย Mann Whitney U test

ผลการวิจัยพบว่า 1) กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้อุปสรรคด้านองค์การสูงที่สุด รองลงมาคือด้านการเผยแพร่และเข้าถึงงานวิจัย ด้านตัวผู้เกี่ยวข้องงานวิจัยและด้านคุณภาพงานวิจัย อุปสรรคสูงสุดสามลำดับแรกเรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ ไม่มีเวลาอ่านงานวิจัย ไม่มีเวลาในการนำผลการวิจัยไปใช้ และขาดอำนาจหน้าที่ 2) กลุ่มผู้ใช้งานวิจัยมีการรับรู้อุปสรรคสูงกว่ากลุ่มผู้สร้างงานวิจัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ระหว่างโครงการที่มีการนำผลการวิจัยไปใช้น้อยกว่าร้อยละ 50 กับโครงการที่มีการนำผลการวิจัยไปใช้มากกว่าร้อยละ 50 กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าความช่วยเหลือโดยการจัดประชุมกลุ่มย่อยเพื่อฟังความเห็นและจัดทำแนวปฏิบัติจริงจะช่วยให้มีการนำผลวิจัยไปใช้เพิ่มมากขึ้นมากที่สุด

คำสำคัญ การพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย การนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ การรับรู้อุปสรรค

*นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช Pomkaorm@hotmail.com

**รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช pusomjai@gmail.com

***อาจารย์แพทย์ ประจำสาขารังสีรักษา ภาควิชารังสีวิทยา คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล kullathorn@hotmail.com

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

Abstract

The purposes of this descriptive research were: 1) to explore the perceived barriers to and facilitators of research utilization of the research projects funded by Routine to Research Unit, Faculty of Medicine Siriraj Hospital 2) to compare the perceived barriers to research utilization between the researchers and users group and between the researchers and users whose research projects were utilized less than 50 percent and more than 50 percent.

The 147 participants were the researchers and users of the 68 research projects which funded by Routine to Research Unit. The research instruments were 1) the research utilization questionnaire 2) Demographic data sheet 3) The BARRIERS to research utilization scale, developed by Funk et. al. (1991, 1995) that consists of 4 factors in 29 items. 4) The much-needed of facilitators questionnaire. Data were analyzed using percentage, median, interquartile range and Mann Whitney U test.

The results showed that the samples rated their perceived barriers included characteristics of the organization in highest level, the characteristics of the communication, the characteristics of the adopter and the characteristics of the innovation. The third highest scores are lack of time to read research, insufficient time on the job to implement new ideas, and a lack of authority within the organization. There were statistically significant difference of perceived barriers to research utilization between the researcher and user groups ($p < .01$) and was no statistically significant difference of the perceived barriers to research utilization between the researchers and users whose research projects were utilized less than 50 percent and more than 50 percent. The much-needed the facilitation helping in research utilization was the small group discussions.

Keywords: Routine to Research, Research Utilization, Barrier to Research Utilization

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4 The 4th STOU Graduate Research Conference

บทนำ

การบริการสุขภาพในปัจจุบัน “คุณภาพ” คือหัวใจสำคัญ ภายใต้การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งในด้านโครงสร้างทางสังคม เศรษฐกิจ การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ทำให้ปัญหาทางด้านสุขภาพมีความซับซ้อนมากขึ้น อีกทั้งคนในสังคมยังสามารถเข้าถึงและมีทางเลือกในการใช้บริการสุขภาพมากขึ้นเช่นกัน เพื่อให้การบริการสุขภาพ มีคุณภาพ ภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ผู้รับบริการมีความพึงพอใจ มีความเชื่อมั่นในการบริการที่ได้มาตรฐานการปฏิบัติงานจึงต้องใช้ความรู้เป็นพื้นฐาน มีการสร้างและจัดการความรู้เพื่อขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสู่การบริการที่เป็นเลิศ ความรู้และวิธีการบริการสุขภาพจึงต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นที่ยอมรับว่าความรู้ที่ดีที่สุดได้แก่ ความรู้ที่พัฒนามาจากกระบวนการวิจัยเพราะเป็นความรู้ที่ได้มาจากวิธีการทางวิทยาศาสตร์ผ่านกระบวนการดำเนินการสร้างและมีการพิสูจน์อย่างเป็นระบบ แต่ในขณะเดียวกันงานวิจัยที่พัฒนาขึ้นจะปราศจากคุณค่าจนกว่าจะถูกนำมาสู่การใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงานจริง

ฟังก์และคณะ (Funk et al, 1991, 1995) ศึกษาพบว่า อุปสรรคที่เป็นสาเหตุให้ไม่มีการนำผลการวิจัยไปใช้หรือนำไปใช้น้อย เกิดจากปัจจัย 4 ด้าน คือ 1) จากตัวของผู้เกี่ยวข้องกับการวิจัย ในด้านทัศนคติ การตระหนักถึงคุณค่าของงานวิจัย ทักษะ ความรู้เกี่ยวกับการวิจัย 2) จากองค์กรหรือหน่วยงานที่จะนำผลการวิจัยไปใช้ ปัจจัยแวดล้อมข้อจำกัดของหน่วยงาน นโยบายองค์กร อัตราค่าจ้างและทรัพยากร 3) จากคุณภาพและความเหมาะสมของงานวิจัยที่จะนำไปใช้ และ 4) การเผยแพร่และการเข้าถึงงานวิจัย วิธีการนำเสนอผลการวิจัยและความง่ายในการเข้าถึงสืบค้นหรือทำความเข้าใจต่อผลงานวิจัยจากการศึกษาของพาติรากี (Patiraki, 2004) พบว่าอุปสรรคที่ทำให้พยาบาลประเทศกรีซ นำผลการวิจัยไปใช้น้อยได้แก่อุปสรรคด้านภาษา ($M = 3.18, SD = 0.56$) เนื่องจากงานวิจัยส่วนใหญ่เป็นภาษาอังกฤษทำให้ยากต่อการเข้าถึงงานวิจัย วีรามาส (Veeramah, 2007) ศึกษาพบว่าพยาบาลทางตะวันตกเฉียงใต้ประเทศอังกฤษ นำผลการวิจัยไปใช้น้อยเนื่องจากภาระงานประจำที่มีปริมาณมาก ทำให้ไม่มีเวลาปฏิบัติตามผลการวิจัย แวง และคณะ (Wanget al., 2013) ศึกษาพบว่าอุปสรรคที่มีการนำผลการวิจัยไปใช้ในการปฏิบัติของพยาบาลในสาธารณรัฐประชาชนจีนเกิดจากขาดการสนับสนุนจากองค์กรในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ (ร้อยละ 70.2) เอล-เสด และคณะ (El-Said et al., 2013) ศึกษาการรับรู้ของพยาบาลประเทศซาอุดีอาระเบีย พบว่าอุปสรรคที่ทำให้มีการนำผลการวิจัยไปใช้น้อย มาจากทัศนคติว่าในการปฏิบัติงานไม่จำเป็นต้องปฏิบัติงานตามหลักฐานเชิงประจักษ์ ($M = 2.91, SD = 0.32$) สำหรับในประเทศไทย วิชา แซ่เซี้ย (2551) ศึกษาพบว่า อุปสรรคในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ของพยาบาลระดับมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ หลังจบการศึกษาคือ ไม่มีเวลาในการทำวิจัย (ร้อยละ 78) รองลงมาคือไม่สามารถหาเครื่องมือหรือแบบวัดที่เหมาะสมต่อการนำไปใช้ (ร้อยละ 19.5) และขาดการสนับสนุนจากหัวหน้าหน่วยงาน (ร้อยละ 18.2) ธรรมนาถ เจริญบุญ และ มุทิทาพนาสติด (2554) ศึกษาพบว่าจิตแพทย์ไทยรุ่นเยาว์มีการสร้างงานวิจัยและนำผลการวิจัยไปใช้น้อย เกิดจากภาระงานมาก (ร้อยละ 85.4) ขาดผู้ให้คำปรึกษาด้านการทำวิจัย (ร้อยละ 62.2) และขาดแหล่งทุนวิจัย (ร้อยละ 50.0) เช่นเดียวกับการศึกษาของ ลีวิไลกษณ์ กาญจนบุตร และคณะ (2555) พบว่าสิ่งที่เป็นอุปสรรคขัดขวางให้อาจารย์แพทย์ของคณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาล มีการสร้างและนำผลการวิจัยไปใช้น้อยคือ ไม่มีเวลาหรือภาระงานมากเกินไป (ร้อยละ 67.8)

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4 The 4th STOU Graduate Research Conference

คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาลเป็นโรงเรียนแพทย์และโรงพยาบาลแห่งแรกและใหญ่ที่สุดในประเทศไทย นับแต่เริ่มก่อตั้งจนถึงปัจจุบันนับเวลาได้ 126 ปี องค์การมีการพัฒนาเติบโตขึ้นตามลำดับ มีผลการปฏิบัติงานได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับทั้งในและต่างประเทศ มีพันธกิจทั้งด้านการศึกษา ผลิตบัณฑิตและบุคลากรทางการแพทย์ทุกระดับและแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง ทำการวิจัย สร้างบรรยากาศทางวิชาการ ให้บริการทางการแพทย์ที่มีคุณภาพ คุณธรรม ทันสมัย ได้มาตรฐานสากลสอดคล้องกับความต้องการของประเทศ ดังนั้นการสร้างงานวิจัยเพื่อนำความรู้ไปพัฒนาองค์กรถือเป็นหน้าที่หนึ่งของบุคลากรในองค์กร ซึ่งเป็นองค์กรขนาดใหญ่มีบุคลากรทุกระดับเป็นจำนวนมากถึง 14,145 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2555) ประกอบด้วยหน่วยงานจำนวนมาก เพื่อสนับสนุนให้มีการพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงาน แก้ไขปัญหาหรือพัฒนางานในหน่วยงานให้ดีขึ้นจากบุคลากรของหน่วยงานเองด้วยงานวิจัยจึงมีการตั้งหน่วยพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย (R2R) ขึ้นใน พ.ศ.2547 โดยมีจุดประสงค์เพื่อเป็นหน่วยงานสำหรับให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนการทำวิจัยของบุคลากรในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาหน่วยงานตนเอง ในปัจจุบันหน่วยพัฒนางานประจำสู่งานวิจัยมีการดำเนินงาน เติบโต ก้าวหน้าตามลำดับ เกิดงานวิจัยจำนวนมาก ผลงานเป็นที่ประจักษ์ได้รับการยอมรับทั้งในระดับประเทศและระดับสากล นับแต่เริ่มก่อตั้งหน่วยงาน ได้มีการให้ทุนสนับสนุนการสร้างงานวิจัยจำนวนมากถึง 263 โครงการ แต่พบว่ามีโครงการวิจัยที่ดำเนินการเสร็จสิ้นสมบูรณ์ 225 โครงการ และมีการเผยแพร่ผลการวิจัยจำนวน 100 โครงการ (หน่วยพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย, 2557) จากข้อมูลนี้ ชี้ให้เห็นว่ายังมีโครงการวิจัยที่ดำเนินการไม่เสร็จสมบูรณ์ถึง 38 โครงการคิดเป็นร้อยละ 14.45 และโครงการวิจัยที่ดำเนินการเสร็จสมบูรณ์ แต่ยังไม่มีการเผยแพร่ผลการวิจัยจำนวนมากถึง 125 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 55.56

การสร้างและการนำผลการวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนจากหน่วยพัฒนางานประจำสู่งานวิจัยไปใช้ประโยชน์เป็นการดำเนินงานที่มีต้นทุนสูง คุณค่าและความยั่งยืนของงานวิจัยคือการนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในทางปฏิบัติ ซึ่งสามารถเกิดขึ้นได้จากปัจจัยหลายด้าน การศึกษาเพื่อค้นหาปัญหาหรือสาเหตุที่เป็นอุปสรรคขัดขวางไม่ให้มีการนำผลการวิจัยจากหน่วยพัฒนางานประจำสู่งานวิจัยไปใช้ประโยชน์จะสามารถนำไปเป็นข้อมูลเพื่อหาแนวทางการแก้ไข ลดอุปสรรคและส่งเสริมสิ่งเอื้ออำนวยให้มีการนำผลการวิจัยไปใช้เพิ่มมากขึ้นอย่างมีแบบแผนและความยั่งยืนของผลงานสอดคล้องตามเจตนารมณ์และแนวคิดขององค์กร

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อสำรวจการรับรู้อุปสรรคในการนำผลการวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนจากหน่วยพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาลไปใช้ประโยชน์
- 2) เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้อุปสรรคในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ระหว่างผู้สร้างกับผู้ใช้ผลการวิจัย และระหว่างโครงการที่มีการนำผลการวิจัยไปใช้น้อยกว่าร้อยละ 50 กับโครงการที่มีการนำไปใช้มากกว่าร้อยละ 50

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4 The 4th STOU Graduate Research Conference

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็น การวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) กลุ่มตัวอย่างได้แก่ บุคลากรของคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาลทุกสาขาวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับโครงการวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนจากหน่วยพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย (R2R) คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาลที่ดำเนินการแล้วเสร็จ ระหว่าง พ.ศ. 2547 ถึง พ.ศ. 2553 จำนวน 147 คนจาก 68 โครงการ แต่ละโครงการวิจัยแบ่งเป็น 1) กลุ่มผู้สร้างงานวิจัยประกอบด้วย ผู้วิจัยหลัก 1 คน และ ผู้ร่วมวิจัย 1 คน จากการสุ่มเลือก 2) กลุ่มผู้ใช้งานวิจัย ประกอบด้วย ผู้บริหารระดับต้นหน่วยงานเป้าหมายโครงการวิจัย 1 คน และบุคลากรระดับปฏิบัติการในหน่วยงานเป้าหมายโครงการวิจัย 1 คนจากการสุ่มเลือก เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม ประกอบด้วย 4 ส่วน คือ (1) แบบประเมินการนำผลการวิจัยที่ลงสู่การปฏิบัติของหน่วยพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล (ตอบเฉพาะผู้วิจัยหลัก) (2) ข้อมูลส่วนบุคคล (3) แบบประเมินการรับรู้อุปสรรคในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ The BARRIERS to Research Utilization Scale (Funk et al.1991, 1995)ฉบับภาษาอังกฤษ ข้อคำถามจำนวน 29 ข้อ แต่ละข้อเลือกตอบได้ 5 ระดับ ระดับ 1 หมายถึงรับรู้ว่าเป็นอุปสรรค ระดับ 2 หมายถึงรับรู้ว่าเป็นอุปสรรคน้อยระดับ 3 หมายถึงรับรู้ว่าเป็นอุปสรรคปานกลาง ระดับ 4 หมายถึงรับรู้ว่าเป็นอุปสรรคมาก และระดับ 5 ไม่แสดงความคิดเห็น คำถามประกอบด้วยการประเมินการรับรู้อุปสรรคในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ 4 ด้านคือ ด้านตัวผู้เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ด้านองค์กรที่ผู้เกี่ยวข้องกับงานวิจัยปฏิบัติงาน ด้านคุณภาพความเหมาะสมของงานวิจัย และด้านการเผยแพร่และการเข้าถึงผลการวิจัย (4) แบบสอบถามความต้องการสิ่งเอื้ออำนวยในการนำผลการวิจัยของหน่วยพัฒนางานประจำสู่การวิจัยออกสู่การใช้ประโยชน์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วย ค่าร้อยละ ค่ามัธยฐาน ส่วนเบี่ยงเบนควอไทล์ และ Mann Whitney U test

ผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดประกอบด้วยผู้วิจัยหลัก 43 คน ผู้ร่วมวิจัย 36 คน ผู้บริหาร 33 คน และผู้ปฏิบัติการ 35 คน รวม 147 คนจาก 68 โครงการวิจัย ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 84.4 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35.4 เกินกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 59.9) มีอาชีพพยาบาล ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 40.1 และส่วนใหญ่ (ร้อยละ 44.2) มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 20 ปี ดังแสดงในตารางที่ 1

โครงการวิจัยที่ผู้วิจัยหลักระบุว่ามีการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์น้อยกว่าร้อยละ 50 ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 66.67) เป็นงานวิจัยเชิงบรรยายสำรวจความคิดเห็น ความถี่ทัศนคติของบุคลากร ส่วนโครงการวิจัยที่ผู้วิจัยหลักระบุว่ามีการนำผลการวิจัยไปใช้มากกว่าร้อยละ 50 ส่วนใหญ่เป็นการวิจัยเกี่ยวกับวิธีการรักษาพยาบาล (Therapy) คิดเป็นร้อยละ 44

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของลักษณะกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษาและ
 ประสบการณ์การทำงาน (n=147)

ข้อมูล	กลุ่มผู้สร้างงานวิจัย		กลุ่มผู้ใช้งานวิจัย		รวม
	ผู้วิจัยหลัก	ผู้ร่วมวิจัย	ผู้บริหาร	ผู้ปฏิบัติการ	
	(n=43)	(n=36)	(n=33)	(n=35)	(n=147)
	n (ร้อยละ)	n (ร้อยละ)	n (ร้อยละ)	n (ร้อยละ)	n (ร้อยละ)
อายุ					
20-30 ปี	1 (2.3)	2 (5.6)	1 (3.0)	10 (28.6)	14 (9.5)
31-40 ปี	19 (44.2)	11 (30.6)	5 (15.2)	17 (48.6)	52 (35.4)
41-50 ปี	14 (32.6)	10 (27.8)	5 (15.2)	6 (17.1)	35 (23.8)
มากกว่า 50 ปี	9 (20.9)	13 (36.1)	22 (66.7)	2 (5.7)	46 (31.3)
เพศ					
ชาย	7 (16.3)	5 (13.9)	8 (24.2)	3 (8.6)	23 (15.6)
หญิง	36 (83.7)	31 (86.1)	25 (75.8)	32 (91.4)	124 (84.4)
อาชีพ					
แพทย์	23 (53.5)	10 (27.8)	9 (27.3)	2 (5.7)	44 (29.9)
พยาบาล	14 (32.6)	20 (55.6)	23 (69.7)	31 (88.6)	88 (59.9)
เภสัชกร	4 (9.3)	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	4 (2.7)
แพทย์แผนไทย	2 (4.7)	1 (2.8)	0 (0.0)	0 (0.0)	3 (2.0)
ประยูคต์	0 (0.0)	5 (13.8)	1 (3.0)	2 (5.8)	8 (5.4)
อื่นๆ	0 (0.0)	5 (13.8)	1 (3.0)	2 (5.8)	8 (5.4)
ระดับการศึกษาสูงสุด					
ปริญญาตรี	7 (16.3)	13 (36.1)	12 (36.4)	28 (80.0)	60 (40.8)
ปริญญาโท	13 (30.2)	15 (41.7)	12 (36.4)	7 (20.0)	47 (32.0)
ปริญญาเอก	23 (53.5)	8 (22.2)	9 (27.3)	0 (0.0)	40 (27.2)
ประสบการณ์การทำงาน					
น้อยกว่า 2 ปี	0 (0.0)	0 (0.0)	2 (6.1)	1 (2.9)	3 (2.0)
3-5 ปี	0 (0.0)	1 (2.8)	1 (3.0)	6 (17.1)	8 (5.4)
6-10 ปี	8 (18.6)	4 (11.1)	0 (0.0)	8 (22.9)	20 (13.6)
11-20 ปี	20 (46.5)	12 (33.3)	5 (15.2)	14 (40.0)	51 (34.4)
มากกว่า 20 ปี	15 (34.9)	19 (52.8)	25 (75.8)	6 (17.1)	65 (44.2)
รวม	43 (29.3)	36 (24.5)	33 (22.4)	35 (23.8)	147 (100)

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

จากการทดสอบการกระจายของข้อมูลด้วยสถิติ Kolmogorov-Smirnov test มีการกระจายไม่เป็นโค้งปกติ($p<.05$) จึงรายงานผลด้วยค่ามัธยฐาน และ ส่วนเบี่ยงเบนควอไทล์ ทดสอบสมมติฐานด้วย Mann Whitney U test ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้อุปสรรคในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($Md = 2.00$, $IQR=0.78$) โดยมีการรับรู้อุปสรรคในการนำผลการวิจัยไปใช้ด้านองค์กรสูงที่สุด ($Md=2.20$, $IQR=0.78$) รองลงมาคืออุปสรรคด้านการเผยแพร่และการเข้าถึงงานวิจัย ($Md=2.00$, $IQR=0.93$) ด้านตัวผู้เกี่ยวข้องกับการงานวิจัย ($Md=1.86$, $IQR=0.89$) และด้านคุณภาพความเหมาะสมของงานวิจัย ($Md=1.80$, $IQR=0.99$) ดังแสดงในตารางที่ 2

อุปสรรครายข้อสูงสุด สามลำดับแรกเป็นอุปสรรคด้านองค์กร คือ ไม่มีเวลาอ่านงานวิจัยคิดเป็นร้อยละ 55.7 ถัดไปคือมีการระงับงานมาก คิดเป็นร้อยละ 50.3 และขาดอำนาจหน้าที่ในการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงาน คิดเป็นร้อยละ 46.1

อุปสรรครายข้อสูงสุดด้านคุณภาพความเหมาะสมของงานวิจัย คือ การพิมพ์หรือเผยแพร่รายงานวิจัยยังไม่แพร่หลายทันต่อเหตุการณ์ (ร้อยละ 49.3)

อุปสรรครายข้อสูงสุดด้านการเผยแพร่และการเข้าถึงงานวิจัย คือ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการงานวิจัยไม่ได้นำมาไว้ที่เดียวกัน (ร้อยละ 47.6)

อุปสรรครายข้อสูงสุดด้านตัวผู้เกี่ยวข้องกับการงานวิจัย คือ ไม่จำเป็นต้องมีหลักฐานอ้างอิงหรือใช้ผลการวิจัยมาสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงวิธีการปฏิบัติงาน (ร้อยละ 44)

ตารางที่ 2 การรับรู้อุปสรรคในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ (n=147)

การรับรู้อุปสรรคในการนำผลงานวิจัยไปใช้	Md	IQR
ด้านผู้เกี่ยวข้องกับการงานวิจัย	1.86	0.89
ด้านการสนับสนุนจากองค์กร	2.20	0.78
ด้านคุณภาพและความเหมาะสมของงานวิจัย	1.80	0.99
ด้านการเผยแพร่และการเข้าถึงงานวิจัย	2.00	0.93
การรับรู้อุปสรรคโดยรวม	2.00	0.78

เปรียบเทียบการรับรู้อุปสรรคในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ระหว่างกลุ่มผู้สร้างงานวิจัยและกลุ่มผู้ใช้งานวิจัย พบว่ากลุ่มผู้ใช้งานวิจัยมีการรับรู้อุปสรรคโดยรวมสูงกว่ากลุ่มผู้สร้างงานวิจัยอย่างมีนัยสำคัญทาง

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

สถิติที่ระดับ .001 ($p < .001$) เมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่ากลุ่มผู้ใช้งานวิจัยมีการรับรู้อุปสรรคสูงกว่ากลุ่มผู้สร้างงานวิจัยในทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($p < .01$) ผลการวิจัยดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่ามัธยฐาน ส่วนเบี่ยงเบนควอไทล์ การรับรู้อุปสรรคในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์และเปรียบเทียบการรับรู้อุปสรรคระหว่างกลุ่มผู้สร้างกับกลุ่มผู้ใช้งานวิจัย

การรับรู้อุปสรรค	กลุ่มผู้สร้างงานวิจัย (n=79)		กลุ่มผู้ใช้งานวิจัย (n=68)		p
	Md	IQR	Md	IQR	
ด้านผู้เกี่ยวข้องกับงานวิจัย	1.50	0.88	2.33	1.25	.000
ด้านการสนับสนุนจากองค์กร	1.94	1.02	2.50	0.88	.001
ด้านคุณภาพและความเหมาะสมของงานวิจัย	1.37	0.83	2.33	1.00	.000
ด้านการเผยแพร่และการเข้าถึงงานวิจัย	1.82	1.17	2.50	0.83	.000
การรับรู้อุปสรรคโดยรวม	1.67	1.17	2.51	0.82	.000

เปรียบเทียบการรับรู้อุปสรรคในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ระหว่างกลุ่มโครงการวิจัยที่มีการนำผลการวิจัยไปใช้น้อยกว่าร้อยละ 50 กับกลุ่มโครงการที่มีการนำผลการวิจัยไปใช้มากกว่าร้อยละ 50 พบว่ามีการรับรู้อุปสรรคโดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p > .05$) และในรายด้านพบว่าการรับรู้แตกต่างกันด้านองค์กร โดยกลุ่มโครงการที่มีการนำผลการวิจัยไปใช้น้อยกว่าร้อยละ 50 รับรู้อุปสรรคด้านองค์กรสูงกว่ากลุ่มโครงการที่มีการนำผลการวิจัยไปใช้มากกว่าร้อยละ 50 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p < .05$) ส่วนในด้านอื่นๆ ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p > .05$) ผลการวิจัยดังแสดงในตารางที่ 4

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

ตารางที่ 4 คำมัธยฐาน ส่วนเบี่ยงเบนควอไทล์ การรับรู้อุปสรรคในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์และเปรียบเทียบการรับรู้อุปสรรคระหว่างกลุ่มโครงการที่มีการนำผลการวิจัยไปใช้น้อยกว่าร้อยละ 50 กับกลุ่มโครงการที่มีการนำผลการวิจัยไปใช้มากกว่าร้อยละ 50

การรับรู้อุปสรรค	กลุ่มนำไปใช้ น้อยกว่าร้อยละ50 (18 โครงการ)		กลุ่มนำไปใช้ มากกว่าร้อยละ (50โครงการ)		p
	Md	IQR	Md	IQR	
ด้านผู้เกี่ยวข้องกับงานวิจัย	2.07	1.35	1.75	1.28	.28
ด้านการสนับสนุนจากองค์กร	2.50	1.23	2.13	1.13	.07
ด้านคุณภาพและความเหมาะสมของงานวิจัย	1.63	1.45	2.00	1.13	.72
ด้านการเผยแพร่และการเข้าถึงงานวิจัย	2.17	1.10	2.17	1.30	.95
การรับรู้อุปสรรคโดยรวม	2.20	1.06	1.94	1.15	.46

กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการสิ่งเอื้ออำนวยในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์สามลำดับแรกเรียงจากมากไปน้อย คือ “การจัดประชุมกลุ่มย่อยเพื่อฟังความเห็นและจัดทำแนวปฏิบัติจริง” คิดเป็นร้อยละ 24.4 รองลงมา คือ “การเชิญผู้เชี่ยวชาญที่น่าเชื่อถือให้ความเห็นสนับสนุน” คิดเป็นร้อยละ 18.07 และ “การบรรยายกลุ่มย่อย และมีการสอบถาม” คิดเป็นร้อยละ 12.95

อภิปรายผลการวิจัย

การรับรู้ถึงอุปสรรคในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ด้านองค์กรอยู่ในลำดับสูงสุด โดยสิ่งที่เป็นอุปสรรค คือ เวลาในการอ่านงานวิจัย ภาระงาน และขาดอำนาจหน้าที่ในการเปลี่ยนแปลงวิธีการปฏิบัติงาน อาจเนื่องจาก คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาลเป็นโรงพยาบาลและโรงเรียนแพทย์แห่งแรกที่ใหญ่และเก่าแก่ที่สุดของประเทศไทยมีพันธกิจในด้านจัดการศึกษา การวิจัย และให้บริการทางการแพทย์ที่มีคุณภาพ คุณธรรม ทันสมัย ได้มาตรฐานสากลเป็นโรงพยาบาลระดับตติยภูมิ สามารถให้การดูแลผู้ป่วยในกว่า 2,100 เตียง (คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล, 2556) ผู้ป่วยที่รับไว้ส่วนใหญ่มักมีปัญหาคความเจ็บป่วยที่รุนแรง ต้องการการดูแลรักษาที่ยุ่งยากซับซ้อน จากบริบทและพันธกิจขององค์กร ทำให้บุคลากรปฏิบัติงานอยู่ท่ามกลางบรรยากาศขององค์กรที่เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และในขณะเดียวกันก็มีการะงานหลายด้านคือด้านการรักษาพยาบาล ด้านการเรียนการสอน การเป็นวิทยากรฝึกอบรม การพัฒนาคุณภาพงาน รวมถึงด้านการวิจัยดังเห็นได้จากรายงานผลการ

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4 The 4th STOU Graduate Research Conference

ดำเนินงานคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาลส่วนโรงพยาบาล พ.ศ. 2555 ว่าโรงพยาบาลมีการให้บริการผู้ป่วยนอกเป็นจำนวนมากถึง 2,655,136 ราย ผู้ป่วยในจำนวน 75,606 รายและฝ่ายเภสัชกรรมได้รับใบสั่งยาจำนวนมากถึง 2,588,434 ใบจากเหตุผลต่างๆเหล่านี้ล้วนเป็นเครื่องยืนยันสนับสนุนถึงสาเหตุที่บุคลากรของคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มีการรับรู้ถึงอุปสรรคในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ดังกล่าวข้างต้นแต่ด้วยวัฒนธรรมองค์กรของคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล ที่หล่อหลอมให้คนในองค์กรมีสำนึกความรับผิดชอบ มีความรักความผูกพันต่อองค์กร คำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นที่ตั้ง บุคลากรส่วนใหญ่จึงมีความรักผูกพันทุ่มเทปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ เห็นได้จากรายงานผลการดำเนินการของฝ่ายทรัพยากรบุคคล พ.ศ.2556 ที่รายงานว่าอัตราของบุคลากรที่มีความผูกพันในระดับสูงต่อองค์กรพ.ศ. 2555 สูงถึงร้อยละ 58.2 ผลของการทุ่มเทปฏิบัติงานอย่างเต็มกำลังในเวลานานอาจทำให้เกิดความเหนื่อยล้า จนไม่มีเวลาสำหรับการศึกษาค้นคว้าวิจัยและการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์นอกจากนั้นวัฒนธรรมองค์กรเรื่องการให้เกียรติเคารพอาวุโส รวมถึงการเป็นองค์กรขนาดใหญ่ที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวข้องกับชีวิตมนุษย์ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงวิธีการปฏิบัติงานในระบบบริการสุขภาพเป็นเรื่องสำคัญยิ่ง จำเป็นต้องมีความละเอียดรอบคอบในการตัดสินใจ ด้วยมีผลกระทบโดยตรงต่อผู้ป่วยรวมถึงตัวของผู้ปฏิบัติงานเอง นอกจากนั้นคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาลยังเป็นองค์กรขนาดใหญ่ ที่มีชื่อเสียง มีบุคลากรหลายระดับเป็นจำนวนมากถึง 14,145 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2555) มีระบบการปฏิบัติงานที่เป็นแบบแผน ขั้นตอนชัดเจน มีมาตรฐานการปฏิบัติงาน ผ่านการรับรองคุณภาพการปฏิบัติงานของสถาบันรับรองคุณภาพสถานพยาบาล ขั้นก้าวหน้า (Advanced HA) ซึ่งหมายความว่า เป็นโรงพยาบาลที่ได้ผ่านการรับรองคุณภาพและมีการพัฒนาต่อยอดเพื่อเชื่อมสู่ TQC/TQA ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงวิธีการปฏิบัติงานจำเป็นต้องมีการพิจารณาอย่างรอบคอบ เป็นขั้นตอนซึ่งงานวิจัยลักษณะ R2R เป็นงานวิจัยที่สร้างขึ้นโดยบุคลากรในหน่วยงานเพื่อพัฒนาหรือแก้ปัญหาของตนเอง กลุ่มผู้วิจัยอาจไม่มีอำนาจหน้าที่เพียงพอ การตัดสินใจเปลี่ยนแปลงใดๆในการปฏิบัติงานไม่เป็นอิสระ ผู้ที่มีอำนาจหน้าที่เพียงพอจึงจะสามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการปฏิบัติงานได้

การรับรู้อุปสรรคในการนำผลการวิจัยของหน่วยพัฒนางานประจำสู่การวิจัยไปใช้ประโยชน์ลำดับที่สอง คือ อุปสรรคด้านการเผยแพร่และการเข้าถึงงานวิจัยซึ่งเป็นอุปสรรคมากที่สุด คือ ผลการวิจัยไม่ได้รวบรวมไว้ในที่เดียวกันสาเหตุอาจเนื่องจาก แม้ว่าหน่วยพัฒนางานประจำสู่การวิจัยคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาลจะมีช่องทางการเผยแพร่และการเข้าถึงงานวิจัยสำหรับบุคลากรหลายช่องทางคือ <http://www.si.mahidol.ac.th/r2r/> การประชุมวิชาการประจำปี การเสวนา telling story รวมถึงการให้ความช่วยเหลือสนับสนุนเรื่องสถิติสำหรับงานวิจัยกับผู้วิจัยที่ขาดความรู้ แต่ยังไม่เพียงพอ เนื่องจากผู้เกี่ยวข้องกับงานวิจัยมีความหลากหลาย ทั้งด้านระดับการศึกษา อาชีพทักษะและประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ทำให้ความสามารถในการเข้าถึงงานวิจัยแตกต่างกัน นอกจากนั้นหน่วยพัฒนางานประจำสู่การวิจัยยังไม่มีการสร้างฐานข้อมูลหรือรวบรวมผลงานเกี่ยวกับบทความการวิจัยเพื่อการสืบค้นอย่างเป็นระบบทำให้ผลการวิจัย ทำให้เป็นอุปสรรคในลำดับที่สอง

การรับรู้อุปสรรคในลำดับที่สาม คือด้านตัวผู้เกี่ยวข้องกับการวิจัยลักษณะ R2R โดยระบุทัศนคติเกี่ยวกับการวิจัยว่า “ไม่จำเป็นต้องมีหลักฐานการวิจัยเพื่อสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงาน” อยู่ในลำดับสูงที่สุด แสดงถึงการไม่เห็นถึงความสำคัญของการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติงาน สะท้อนให้เห็นถึงการขาดการสร้างเจตคติที่ดีต่อการใช้ผลการวิจัยในการปฏิบัติทางคลินิก การนำผลการวิจัยไปใช้จะไม่เกิดขึ้นหากขาด

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4 The 4th STOU Graduate Research Conference

ความตระหนักหรือมีเจตคติทางลบกับการใช้ผลการวิจัย (ศิริอร สันธู, 2546) ซึ่งในการสร้างเจตคติที่ดีต่อการวิจัย ต้องเป็นความร่วมมือของหลายฝ่ายไม่เฉพาะจากหน่วยพัฒนางานประจำสู่การวิจัยเพียงอย่างเดียว ต้องรวมถึงผู้บริหาร และฝ่ายการศึกษาอีกด้วย ผลการวิจัยอีกอย่างในด้านนี้คือ “ไม่มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้ร่วมงานที่มีความรู้ด้านวิจัย” สูงเป็นลำดับถัดมา แสดงให้เห็นว่าการช่วยเหลือจากหน่วยพัฒนางานประจำสู่การวิจัยเกี่ยวกับการทำวิจัยยังไม่เพียงพอ ตอบสนองความต้องการของบุคลากรทุกระดับ เพราะดังที่กล่าวแล้วว่ากลุ่มตัวอย่างมีความหลากหลายด้านอาชีพ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงานระดับความต้องการความช่วยเหลือจากหน่วยพัฒนางานประจำสู่การวิจัยจึงมีความแตกต่างกัน

การรับรู้อุปสรรคในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ลำดับสุดท้าย ก็ด้านคุณภาพงานวิจัย เนื่องจากงานวิจัยแต่ละ โครงการได้ผ่านกระบวนการวิจัยของคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล ซึ่งมีระบบการดำเนินการที่น่าเชื่อถือ มีมาตรฐานการตรวจสอบการดำเนินการที่เข้มข้น เป็นขั้นตอน โปร่งใส ในระดับสากลจึงทำให้งานวิจัยจากหน่วยพัฒนางานประจำสู่การวิจัยมีความน่าเชื่อถือ แต่ในขณะเดียวกันเมื่อการดำเนินการวิจัยสิ้นสุดลง การพิมพ์เผยแพร่งานวิจัยหน่วยพัฒนางานประจำสู่การวิจัยถือเป็นหน้าที่ของผู้วิจัยที่ต้องดำเนินการหาแหล่งการเผยแพร่งานวิจัยเอง ทำให้ข้อที่เป็นอุปสรรคสูงสุดในด้านนี้คือ “การเผยแพร่งานวิจัยไม่แพร่หลายและทันต่อเหตุการณ์”

เมื่อเปรียบเทียบการรับรู้อุปสรรคในการนำผลการวิจัยออกสู่การใช้ประโยชน์ระหว่างกลุ่มผู้สร้างงานวิจัยกับกลุ่มผู้ใช้งานวิจัย พบว่ามีการรับรู้แตกต่างกันในทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อาจเนื่องจากการพัฒนางานวิจัยจำเป็นต้องอาศัยความรู้ ทักษะหลายอย่าง เช่นระเบียบวิธีวิจัย สถิติ จึงเป็นเรื่องยากสำหรับผู้ที่ไม่มีความรู้หรือทักษะเพียงพอ ในการนำผลการวิจัยออกสู่การปฏิบัติงานจริงและอาจเนื่องจากกลุ่มผู้สร้างงานวิจัยมีการรับรู้อุปสรรคในการนำผลการวิจัยไปใช้ต่ำกว่าความเป็นจริง เพราะเป็นผู้สร้างงานวิจัยขึ้นด้วยตนเอง ซึ่งในการดำเนินการวิจัยนั้น กระบวนการวิจัยได้ผ่านการตรวจสอบอย่างรอบคอบทั้งจากหน่วยพัฒนางานประจำสู่การวิจัย และหน่วยจริยธรรมการวิจัยในคน คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล จึงมีความเชื่อมั่นและเข้าใจงานวิจัยเป็นอย่างดี ในขณะที่กลุ่มผู้ใช้ผลการวิจัยมีความหลากหลายในเรื่องของความรู้ ทักษะ กระบวนการวิจัย จึงทำให้มีการรับรู้อุปสรรคในการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยสูงกว่าผู้สร้างงานวิจัยทุกด้าน และอาจด้วยอีกเหตุผลหนึ่งซึ่ง เอสตาบรูคส์ (Estabrooks, 2008) กล่าวว่าลักษณะเฉพาะที่มีผลต่อการนำผลการวิจัยไปใช้อย่างหนึ่งคือ การมีส่วนร่วมในงานวิจัย กลุ่มผู้ใช้ผลการวิจัยไม่มีส่วนร่วมในการสร้างงานวิจัยจึงรับรู้ว่าเป็นเรื่องยากในการนำผลการวิจัยเรื่องนั้นไปใช้ประโยชน์ นอกจากนั้นพบว่ามีความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่าง ผู้สร้างงานวิจัยกับผู้ใช้ผลการวิจัยในหลายด้าน ซึ่งอาจส่งผลให้มีการรับรู้อุปสรรคในการนำผลการวิจัยไปใช้แตกต่างกัน ได้แก่ ระดับการศึกษา อาชีพ โดยกลุ่มผู้สร้างงานวิจัยมีการศึกษาในระดับปริญญาโทและปริญญาเอก ส่วนใหญ่มีอาชีพแพทย์ ในขณะที่กลุ่มผู้ใช้งานวิจัยส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี มีอาชีพพยาบาล ซึ่งการใช้ผลการวิจัยในการปฏิบัติงานนั้นมีความสัมพันธ์กับความรู้ความสามารถ ประสบการณ์การมีส่วนร่วมในกระบวนการวิจัยของบุคลากร โดยเฉพาะความรู้ด้านการวิจัยและสถิติ ที่ทำให้มีความเข้าใจต่องานวิจัย สามารถประเมินและนำมาใช้ในการปฏิบัติงานได้ (ศิริอร สันธู, 2546) รวมถึงมีศักยภาพในการสืบค้น เข้าถึงงานวิจัยและการประเมินคุณภาพงานวิจัย

ความแตกต่างของการรับรู้อุปสรรคในการนำผลการวิจัยออกสู่การใช้ประโยชน์ระหว่างกลุ่มโครงการที่มีระดับการนำผลการวิจัยไปใช้น้อยกว่าร้อยละ 50 กับกลุ่มโครงการที่มีการนำผลการวิจัยไปใช้มากกว่าร้อยละ 50

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4 The 4th STOU Graduate Research Conference

พบว่ากลุ่มโครงการที่ระดับการนำไปใช้น้อยกว่าร้อยละ 50 มีการรับรู้อุปสรรคด้านองค์กรสูงกว่ากลุ่มโครงการวิจัยที่มีการนำไปใช้มากกว่าร้อยละ 50 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p < .05$) โดยระบุว่าปัจจัยที่มีผลต่อการนำไปใช้คือได้รับการช่วยเหลือสนับสนุนไม่เพียงพอ ไม่มีอำนาจหน้าที่ในการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงานและความเหมาะสมกับการนำไปใช้ในการปฏิบัติงานจริงสาเหตุอาจเนื่องมาจากงานวิจัยของกลุ่มโครงการที่มีการนำไปใช้น้อยกว่าร้อยละ 50 ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 66.67) เป็นงานวิจัยที่มีลักษณะการดำเนินงานประเภท Magnitude /Association ซึ่งตามคำจำกัดความของหน่วยพัฒนางานประจำสู่งานวิจัยหมายถึงโครงการวิจัยที่เป็นการสำรวจความคิดเห็น ความถี่ ทักษะของบุคลากร หรือผู้รับบริการ ซึ่งงานวิจัยเหล่านี้ให้ความรู้เชิงบรรยาย เป็นระดับการสร้างเข้าใจ ซึ่งไม่อาจนำไปใช้ในการปฏิบัติได้โดยตรง ในขณะที่กลุ่มโครงการวิจัยที่มีการนำผลการวิจัยไปใช้มากกว่าร้อยละ 50 ส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยที่มีลักษณะการดำเนินงานประเภท Therapy สูงที่สุดคิดเป็นร้อยละ 48.5 ซึ่งตามคำจำกัดความหมายถึงโครงการวิจัยที่เกี่ยวกับวิธีการรักษาการพยาบาล เป็นการวิจัยที่วัดผลจากวิธีการ (intervention research) มุ่งที่ผลลัพธ์เพื่อแก้ไขมากกว่าความเข้าใจ จึงสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ปฏิบัติในทางคลินิกได้โดยตรง

ส่วนความต้องการสิ่งเอื้ออำนวยในการนำผลการวิจัย R2R ไปใช้ประโยชน์ คือการจัดประชุมกลุ่มย่อยเพื่อฟังความเห็นและจัดทำแนวปฏิบัติจริง (Local consensus process) แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเชื่อมั่นในกระบวนการสร้างงานวิจัยและผลการวิจัยจากโครงการวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนจากหน่วยพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย แต่ต้องการความชัดเจน หรือความเป็นรูปธรรมในการนำผลการวิจัยไปใช้ในการปฏิบัติงานจริงโดยไม่ต้องดัดแปลงปรับเปลี่ยนเรื่องใดอีก การฟัง หรือรับสารในรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์ โดยไม่มีโอกาสมีส่วนร่วม ไม่อาจกระตุ้นความสนใจ หรือความต้องการนำไปใช้ประโยชน์

ข้อเสนอแนะ

ผู้บริหาร: อุปสรรคสูงสุดในการนำผลการวิจัยที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล คืออุปสรรคด้านองค์กร เกี่ยวกับการะงาน เวลาในการสร้างงานวิจัยและการนำผลการวิจัยออกสู่การใช้ประโยชน์ และอำนาจหน้าที่ในการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงาน ซึ่งส่วนแต่อยู่ในอำนาจของผู้บริหารทั้งสิ้น การลดปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการสร้างและนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ จึงต้องเริ่มต้นที่ตัวผู้บริหารก่อนเป็นลำดับแรก ที่จะต้องมีทัศนคติที่ดีต่อเรื่องการวิจัย ให้ความสำคัญให้คุณค่าต่อการวิจัยมีการกระทำที่แสดงเจตนารมณ์แห่งความมุ่งมั่นของผู้นำและผู้บริหาร ให้การสนับสนุนในทุกด้านที่สามารถทำได้ อาทิ

1) อนุญาตให้บุคลากรทุกระดับสามารถดำเนินการสร้างและการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ โดยใช้เวลาขณะปฏิบัติงานอย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน ตามความเหมาะสม

2) ส่งเสริม หาวิธีการกระตุ้น เพื่อให้บุคลากรในองค์กร เกิดการตื่นตัวและต้องการมีส่วนร่วมในการสร้างคุณค่าองค์กรด้วยการสร้างงานวิจัยที่มีคุณภาพ เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ก้าวสู่ความเป็นเลิศ ผู้บริหารต้องสามารถให้คำแนะนำความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ทักษะต่างๆ รวมถึงสามารถจูงใจผู้ได้บังคับบัญชาให้สนใจเรื่องการวิจัย เกิดความภาคภูมิใจในองค์กรมีความพึงพอใจหน้าที่การงาน มีความรักและทุ่มเทต่องาน มีความรู้สึกที่ดีต่อผู้ร่วมงาน

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4 The 4th STOU Graduate Research Conference

มีความใฝ่ฝันร่วมกันในการเห็นความก้าวหน้าขององค์กร มีความหวังความหวังในองค์กร โดยผู้บริหารต้องแสดงเป็นตัวอย่างด้วยการแสดงเจตนารมณ์แห่งความมุ่งมั่น ให้คุณค่า และมีทัศนคติที่ดีต่อการวิจัย

3) เปิดโอกาสให้ผู้วิจัย ซึ่งเป็นบุคลากรระดับปฏิบัติการ ได้มีโอกาสหรือสามารถนำเสนอผลการวิจัยต่อผู้บริหารที่เกี่ยวข้องและมีอำนาจหน้าที่ หรือผู้บริหารระดับสูงขององค์กรได้โดยตรง เพื่อนำข้อมูลการวิจัย เป็นเหตุผลในการเปลี่ยนแปลงการดูแลผู้ป่วยหรือการปฏิบัติงาน โดยมีกำหนดวันเวลาที่ชัดเจนในการนำเสนอ ในขณะที่ผู้บริหารต้องรับข้อมูล อย่างใจกว้างใช้เหตุผลคิดอย่างมีระบบ เคารพความคิดเห็นผู้อื่นยอมรับการเปลี่ยนแปลงตามข้อมูลและองค์ความรู้รวมถึงให้การสนับสนุนการเผยแพร่ข้อมูล ในทุกทาง

4) นำเรื่องการวิจัย เป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผลการปฏิบัติงาน หรือการให้รางวัล เพื่อเสริมสร้างขวัญกำลังใจแก่ผู้ได้บังคับบัญชา

5) ใช้อำนาจหน้าที่ในการประสานกับฝ่ายการศึกษา ในการอบรม สร้างความรู้ สร้างทัศนคติที่ดีแก่บุคลากรคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ทักษะการดำเนินการวิจัย สถิติ และการสืบค้นวรรณกรรม

หน่วยพัฒนางานประจำสู่การวิจัย: หน่วยพัฒนางานประจำสู่การวิจัย คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มีนโยบาย แนวทางการดำเนินการเป็นระบบชัดเจนในการให้ทุนสนับสนุนการสร้างงานวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาคุณภาพหน่วยงานโดยบุคลากรของหน่วยงานเอง แต่หลังจากงานวิจัยดำเนินการเสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการเผยแพร่ผลการวิจัยสู่สาธารณะ ทำให้เป็นอุปสรรคต่อผู้วิจัยบางคน หากหน่วยพัฒนางานประจำสู่การวิจัยมีแนวทางการช่วยเหลือสนับสนุนเพิ่มเติม อาจทำให้มีการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์เพิ่มมากขึ้น ผู้วิจัยขอเสนอแนวทางที่เป็นไปได้ ดังนี้

1) จัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับโครงการวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนจากหน่วยพัฒนางานประจำสู่การวิจัย เพื่อให้ผู้วิจัยหรือผู้สนใจสามารถสืบค้นข้อมูลได้สะดวก และสามารถนำไปเป็นข้อมูลการดำเนินวิจัยเรื่องต่อไป

2) เป็นผู้ประสานระหว่างผู้วิจัยกับผู้บริหาร ให้มีการนำเสนอผลการวิจัยต่อผู้บริหารได้โดยตรง เพิ่มโอกาสในการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงานหรือได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารมากขึ้น

3) ประสานให้มีการเผยแพร่ผลการวิจัยในกลุ่มที่ตรงกับเป้าหมายโครงการวิจัย โดยมุ่งเน้นที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือ มีบริบทใกล้เคียง เพื่อให้ผู้รับข้อมูลมีความสนใจและสามารถนำผลการวิจัยไปปรับใช้ในหน่วยงานของตนเองได้ง่ายมากขึ้น

4) ประสานให้มีผู้เชี่ยวชาญที่ตรงกับสาขาหรือเรื่องที่ทำการวิจัยแนะนำช่วยเหลือวิธีการในการนำผลการวิจัยไปใช้อย่างเป็นรูปธรรม เพราะผลการวิจัยพบว่า ความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกของกลุ่มตัวอย่าง คือ ต้องการได้รับทราบวิธีการนำผลการวิจัยไปใช้อย่างเป็นรูปธรรม (การจัดประชุมกลุ่มย่อยเพื่อฟังความเห็นและจัดทำแนวปฏิบัติจริง: Local consensus process) มากที่สุด

5) หน่วยพัฒนางานประจำสู่การวิจัยและผู้บริหารคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มีแนวทางในการส่งเสริมให้บุคลากรในองค์กรมีทัศนคติที่ดีต่อเรื่องการวิจัย เห็นคุณค่าของการปฏิบัติงานโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์จากงานวิจัย มีทัศนคติในทางลบต่องานวิจัยให้น้อยที่สุด เกิดการรับรู้ด้านบวกต่องานวิจัยให้มากที่สุด สร้างแรงจูงใจ ให้ต้องการสร้างงานวิจัยหรือนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ ด้วยการประสานกับฝ่ายการศึกษา เรื่องการอบรม เสริมความรู้แก่บุคลากรเกี่ยวกับ กระบวนการวิจัยขั้นพื้นฐาน สถิติ และการสืบค้นวรรณกรรม

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4 The 4th STOU Graduate Research Conference

บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโครงการวิจัย: ควรต้องมีการเพิ่มศักยภาพของตนเอง ด้วยการสนับสนุนทั้งจากองค์กร และโดยส่วนตัว เพื่อให้มีทักษะความสามารถในการสืบค้นหลักฐานเชิงประจักษ์การตีความและแปลความหมายงานวิจัยเพื่อนำมาใช้เป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ในการพัฒนานวัตกรรม ความรู้ใหม่ และเปลี่ยนมุมมองทัศนคติใหม่เกี่ยวกับการวิจัยว่าไม่ได้เป็นเรื่องที่ยากซับซ้อนเกินความสามารถ หากพบปัญหา มีหน่วยพัฒนางานประจำผู้วิจัยคอยให้ความช่วยเหลือ เป็นที่ปรึกษาออกจากรั้วยังควรต้องมีการพัฒนาทั้งด้านภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ เพื่อให้สามารถสืบค้นวรรณกรรมหรือเผยแพร่ผลการวิจัยของตนเองได้กว้างมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ศิริอร สีนุช. (2546) การใช้ผลงานวิจัยทางการพยาบาล. ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาสารสนเทศและการวิจัยทางการพยาบาล* (หน่วยที่ 14 หน้า 173-204). นนทบุรี: สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ธรรมนาถ เจริญบุญ และ มุกตา พนาสถิต. (2554). การทำวิจัยของจิตแพทย์รุ่นใหม่: การศึกษาถึงสถานภาพประสบการณ์และอุปสรรคต่อการทำวิจัย. *วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย*, 56(2), 189-200.
- วิภา แซ่เจี๋ย และคณะ. (2551). สถานภาพการทำวิจัยและอุปสรรคในการนำผลการวิจัยไปใช้ของพยาบาลหลังจบการศึกษาในระดับมหาบัณฑิตจากคณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. *สงขลานครินทร์เวชสาร*, 26(5) กันยายน-ตุลาคม, 451-458.
- สิวลักษณ์ กาญจนบัตร และคณะ. (2555). ทัศนคติ ความรู้ และประสบการณ์เกี่ยวกับงานวิจัยของอาจารย์แพทย์ในคณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาล. *วชิรเวชสาร*, 56(3), 193-203.
- Elisabeth Patirakiet.al. (2004). Barriers in implementing research findings in cancer care: the Greek registered nurses perceptions. *European Oncology Nursing Society*, 8, 245-256.
- Eman S. El-Said, Hanan N. Zaki and Suad S. Jakalat. (2013). Barriers and Facilitators for Implementing Evidence Based Practice among Nurses at Yanbu General Hospital kingdom of Saudi Arabia. *Life Science Journal*, 920-932.
- Estabrooks et.al. (2008). Patterns of research utilization on patient care units. *Implementation Science*, 1-16.
- Funk, S.G., Champagne, M.T., Wiese, R.A. & Tornquist, E.M. (1991a). BARRIERS: The Barriers to Research Utilization Scale. *Applied Nursing Research*, 4, 39-45.
- Funk, S., Tornquist, E., & Champagne, M. (1995). Barriers and facilitators of research utilization. *Nursing Clinics of North America*, 30(3), 395-407.
- Patiaki E. et.al. (2004). Barriers in implementing research findings in cancer care: the Greek registered nurses perceptions. *European Journal of Oncology Nursing*, 8, 245-265.
- Ven Veeramah. (2007). Use of research findings in nursing practice. *Nursing Times*, 103(1) January, 32-33.
- Li-Ping Wang et.al. (2013). Barriers to and Facilitators of Research Utilization: A Survey of Registered Nurses in China. Published online 2013 November 29. doi: 10.1371/journal.pone.0081908.